

Jättipalsamin torjunta Mätäjoen / Mätäojan varrelta Helsingissä ja Vantaalla 2022 - 2024

Kuvaus hankkeesta

Hankkeen tavoitteena on hävittää kitkemällä tai niittämällä jättipalsami Mätäojan ja Mätäjoen alueelta. Vantaalla uoma on nimeltään Mätäoja ja Helsingissä se jatkuu Mätäjoki-nimisenä. Joen päähaaran sekä sivu-uomien varrelta on kartoitettu useita kasvustoja koko matkalla alkupäästä Iso Huopalahteen.

Hanke toteutetaan Vantaan ja Helsingin yhteistyöhankkeena vesistön valuma-alueella siten, että torjunta aloitetaan yläjuoksulta alaspäin. Talin rantalehdon alue on tästä poikkeus, sillä aluetta ollaan rauhoittamassa luonnonsuojelualueeksi. Siellä talkoita järjestetään yhteistyössä Espoon kanssa, joka taas tekee yhteistyötä WWF:n kanssa Espoon puolella. Näin saadaan torjuttua laaja ja merkittävä alue. Siksi Talin alueelle kohdennetaan toimenpiteitä jo ensimmäisenä vuotena, vaikka se on alajuoksulla. Tässä vaiheessa ei ole oleellista saada jättipalsamia torjuttua kokonaan alueelta vaan ehkäistä sen leviäminen ja runsastuminen.

Torjunta tehdään niittämällä siimaleikkurilla tai raivaussahalla laajoilla ja aukeilla alueilla, joilla jättipalsamia esiintyy valtakasvina. Maasto-olosuhteiltaan hankalilla tai paljon muuta kasvillisuutta ja puustoa kasvavilla alueilla torjunta suoritetaan käsin kitkemällä. Torjunnan tehokkuutta lisätään Mätäjokeen ja sen sivu-uomiin rajautuvien, säännöllisen hoidon piirissä olevien niittyalueiden lisäniitoilla jättipalsamin torjumiseksi.

Asukkaita aktivoidaan kitkentään järjestämällä talkoita ja tarjoamalla neuvontaa. Lisäksi alueelle asetetaan omaehtoista keruuta varten keräyskehikoita, joihin kitkentäjätteen saa laittaa. Kehikoissa on havainnolliset ohjeet jättipalsamin torjunnasta. Keräyskehikoiden toimivan hyvin vuoden 2021 aikana. Asukkaita lähestytään muun muassa asukasyhdistysten kautta.

Hankkeessa kiinnitetään erityistä huomiota neuvontaan ja tiedotukseen mm. opetusvideolla jättipalsamin kitkennästä. Myös lajintunnistukseen panostetaan tiedottamisessa ja ohjauksessa, sillä hankealueella kasvaa monin paikoin luonnonvaraista lehtopalsamia, jota ei saa kitkeä.

Molemmat kaupungin palkkaa omat työntekijät hanketta varten. He kuitenkin tekevät tiivistä yhteistyötä torjunnan koordinoinnissa ja talkoiden järjestämisessä, varsinkin Vantaan ja Helsingin raja-alueilla. Myös tiedotusta toteutetaan yhteistyöllä, jotta saadaan mahdollisimman laaja näkyvyys.

Kuvaus hankkeen tavoitteesta ja toimenpiteillä saavutettavista hyödyistä

Jättipalsamin hävittäminen hyödyttää suojelualueiden ja viheralueiden alkuperäistä lajistoa. Jättipalsami on paikoin jo lähes kokonaan syrjäyttänyt alueella luontaisena esiintyvän lehtopalsamin. Pitkällä aikavälillä jättipalsamin torjunta varmistaa taimenen lisääntymisalueella vedenlaadun pysymisen hyvänä. Vieraslajitorjunta edesauttaa kaiken valuma-alueella esiintyvien arvokkaan luonnon säilymistä ja virkistysalueilla miellyttävän ja monilajisen kasvillisuuden säilymisen ulkoilu- ja liikkumisreittien varsilla yksipuolisten jättipalsamikasvustojen sijaan.

Asukkaiden tietoisuutta jättipalsamista ja sen torjunnan tärkeydestä lisätään. Pitkän aikavälin tavoitteena on, että asukkaat saataisiin aktivoitumaan ja torjumaan jättipalsamit oma-aloitteisesti.

Hankeen aikana yritetään löytää keinoja jättipalsamin torjumiseksi haastavista paikoista, joissa ei pystytä niittämään siimaleikkurilla tai niittokoneella, tai kitkemään käsin. Näitä ovat muun muassa jyrkät ja saviset puron reunat sekä tiheää pajukkoa kasvavat alueet. Tarkoituksena on muun muassa kokeilla uusia työvälineitä.

Kolmessa vuodessa on tarkoitus saada tilanne niin hyvin hallintaan, että torjuntaa voidaan jatkaa kaupunkien omilla resursseilla.

Kuvaus toimenpiteillä saatavan hyödyn seurannan ja ylläpidon järjestämisestä

Kitkemistä ja niittoa jatketaan tulevina vuosina niin kauan, kuin jättipalsamia ilmestyy. Vuosittain tehdään tarkistuskäyntejä ja mahdollisesti löytyvät yksittäiset jättipalsamit kitketään saman tien.

Selvitys vieraskasvihankkeen toimenpiteissä syntyvän vieraskasvijätteen käsittelystä

Kitkentäjäjäte jätetään maatumaan paikan päälle paikoissa, joissa se on mahdollista eivätkä kasat aiheuta haittaa ympäristölle, liikenteelle tai alueen kunnossapidolle. Näitä ovat luonnonmukaiset alueet, kuten metsät. Ulkoilureittien ja teiden vierestä ja puistoalueelta kitketyt jättipalsamit noudetaan ja käsitellään kaupungin toimesta niin, etteivät ne pääse siementämään.

Kuvaus yhteistyötahoista (mukana olevat toimijat ja kumppanit) ja arvio toimenpiteiden hyödynsaajien lukumäärästä

Hanke toteutetaan Vantaan ja Helsingin yhteishankkeena. Yhteistyötahoiksi on haettu yhdistyksiä, joiden kanssa järjestetään kitkentätalkoita. Talkoisiin osallistumisesta on ilmoittanut Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ja Suomen luonnonsuojeluliiton Vantaan yhdistys.

Helsingissä puistokummeja kutsutaan mukaan osallistumaan sekä järjestämään talkoita. Puistokummitoiminta on Helsingin kaupungin organisoimaa vapaaehtoistoimintaa yleisille viheralueille. Useat puistokummit tekevät jo paljon vapaaehtoistoimintaa vieraslajien torjumiseksi. Puistokummeja on rekisterissä yli 800.

Mätäojan ja Mätäjoen välittömässä läheisyydessä asuu kymmeniä tuhansia asukkaita, joiden asuinalueella puronvarsi muodostaa merkittävän virkistysalueen ja viheryhteyden.